

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни
Практикумом з українського правопису
підготовки бакалавра
спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Практикум з українського правопису» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 013 «Початкова освіта», за освітньою програмою «Початкова освіта».

Розробник: Каптур Г.А. – доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат філологічних наук.

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти

протокол 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри:

(Пріма Р.М.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Лення форма навчання		Вибіркова
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 150/5		Семестр 4-ий
		Лекції
		Практичні 50 год.
		Лабораторні год.
		Індивідуальні год.
		Самостійна робота 90 год.
ІНДЗ: є		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання		Вибіркова
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 150/5		Семестр 3-ий
		Лекції
		Практичні 20 год.
		Лабораторні
		Індивідуальні
		Самостійна робота 120 год.
ІНДЗ: є		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Каптур Галина Антонівна

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація: (050)378-10-19, hkaptur@i.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Формування грамотності студентів вищих навчальних закладів освіти як критерію освіченості людини є провідним компонентом у структурі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи. Орфографічні й пунктуаційні вміння і навички безпосередньо пов'язані із загальною культурою особистості й дають змогу реалізувати ціннісний навчальний і розвивальний аспекти української мови в усіх видах мовленнєвої діяльності. Так, студенти у процесі опанування пропонованого курсу не лише засвоюють теоретичні надбаня лінгвістичної науки, а й осягають культури усного й писемного мовленнєвого спілкування. Тому визначальним напрямом роботи майбутнього вчителя початкової школи на заняттях за програмою «Практикум з українського правопису» є підготовка грамотної особистості, яка на належному рівні вміє практично користуватися українським правописом у найрізноманітніших життєвих ситуаціях.

2. Пререквізити: «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Педагогіка», «Психологія».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни «Практикум з українського правопису» є узагальнення й систематизація правописних знань з основних розділів сучасної української мови, набутих у шкільному курсі, формування орфографічної та пунктуаційної грамотності студентів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Практикум з українського правопису» є формування в студентів уявлення про український правопис як систему, що ґрунтується на ряді принципів; систематизація, розширення й закріплення знань студентів з орфографії та пунктуації української мови; вироблення вмінь визначати орфограми у словах та пунктограми в текстах і пояснювати їх; допомога в оволодінні орфографічними та пунктуаційними нормами сучасної української мови; сприяння виробленню навичок грамотного письма; ознайомлення студентів із довідковими джерелами, до яких необхідно звертатися для постійного вдосконалення культури мови й мовлення; виховання культури усного та писемного мовлення студентів.

4. Результати навчання (компетентності).

4.1. Інтегральна. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

4.2. Загальні:

- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- навички обдумування;
- здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми і виробляти рішення;

- мовні навички.

4.3. Спеціальні:

- уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Самост. робота	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Українська літературна мова. Орфоепія, графіка та орфографія як основні підсистеми українського правопису						
Тема 1. Вступ.	5				5	ІРС
Тема 2. Орфоепія і графіка української мови.	8		2	1	5	Р, Т/1
Тема 3. Орфографія як система правил передачі звукового	10		2	1	7	Р, Т/1
Разом за змістовим модулем 1	23		4	2	17	2
Змістовий модуль 2. Орфографія української мови						
Тема 4. Орфограми, пов'язані з правописом префіксів і суфіксів. Уживання великої букви. Правопис складних слів.	15		6		9	ІРС, Р, Т/3
Тема 5. Правопис українських та іншомовних слів.	15		6		9	Р, Т/3
Тема 6. Особливості правопису іменних частин мови.	16		6	1	9	ДБ, Р, Т/3
Тема 7. Особливості правопису дієслівних форм, прислівників та службових частин мови.	13		6	1	6	Р, Т/3
Модульна контрольна робота	2		2			МКР/30

Разом за змістовим модулем 2	62		26	2	33	42
Змістовий модуль 3. Пунктуація простого речення						
Тема 8. Пунктуація як система правил про вживання розділових знаків. Тире між підметом і присудком у простому реченні. Розділові знаки між однорідними членами речення.	17		6	2	9	PMГ,Р, Т/5
Тема 9. Розділові знаки в реченнях з відокремленими членами. Розділові знаки з відокремленими уточнювальними членами речення та словами, граматично не пов'язаними з членами речення.	19		8	2	9	Р, Т/6
Разом за змістовим модулем 3	36		14	2	18	11
Змістовий модуль 4. Пунктуація складного речення						
Тема 10. Розділові знаки між частинами складного речення.	18		6	1	11	Р, Т/3
Тема 11. Розділові знаки при чужому мовленні.	18		4	1	11	Р, Т/2
Модульна контрольна робота	2		2			МКР/30
Разом за змістовим модулем 4	28		12	2	22	35
ІНДЗ						10
Всього годин/Балів	150		56	8	90	100

Заочна форма навчання

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс.	Самост. робота	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Українська літературна мова. Орфоепія, графіка та орфографія як основні підсистеми українського правопису						
Тема 1. Вступ.	4				4	ІРС
Тема 2. Орфоепія і графіка української мови.	6		1	1	4	Р, Т/1,6
Тема 3. Орфографія як система правил передачі звукового	10		1	1	8	Р, Т/1,8
Разом за змістовим модулем 1	20		2	2	16	3,4
Змістовий модуль 2. Орфографія української мови						

Тема 4. Орфограми, пов'язані з правописом префіксів і суфіксів. Уживання великої букви. Правопис складних слів.	16		2		14	ДБ, Р, Т/3
Тема 5. Правопис українських та іншомовних слів.	14		2		12	Р, Т/3
Тема 6. Особливості правопису іменних частин мови.	15		2	1	12	Р, Т/3
Тема 7. Особливості правопису дієслівних форм, прислівників та службових частин мови.	15		2	1	12	Р, Т/3
Разом за змістовим модулем 2	60		8	2	50	12
Змістовий модуль 3. Пунктуація простого речення						
Тема 8. Пунктуація як система правил про вживання розділових знаків. Тире між підметом і присудком у простому реченні. Розділові знаки між однорідними членами речення.	15		2	1	12	РМГ, Р, Т/3
Тема 9. Розділові знаки в реченнях з відокремленими членами. Розділові знаки з відокремленими уточнювальними членами речення та словами, граматично не пов'язаними з членами речення.	19		4	1	14	Р, Т/5,4
Разом за змістовим модулем 3	34		6	2	26	8,4
Змістовий модуль 4. Пунктуація складного речення						
Тема 10. Розділові знаки між частинами складного речення.	18		2	2	14	Р, Т/3,3
Тема 11. Розділові знаки при чужому мовленні.	18		2	2	14	Р, Т/2,9
Модульна контрольна робота	2		2			МКР/60
Разом за змістовим модулем 4	38		4	4	28	66,2
ІНДЗ						10
Всього годин/Балів	120		22	10	120	100

*Форма контролю: ДС – дискусія; ДБ - дебати, Т - тести, письмові роботи; ТР – тренінг; РЗ/К - розв'язування задач/кейсів; ІНДЗ/ІРС - індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента; РМГ - робота в малих групах; МКР/КР - модульна контрольна робота/контрольна робота; Р - реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз тексту тощо.

6.Завдання для самостійного опрацювання.

6.1.Завдання для самостійного вивчення

Таблиця 5

№	Тема	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Буквосполучення йо,ьо. Поглиблене опрацювання чергувань голосних і приголосних звуків	2	4
2	Правопис складноскорочених слів і вигуків. Правопис складних і складених особових імен	6	12
3	Правопис географічних назв	4	8
4	Відмінювання прикметників	4	8
5	Правопис і відмінювання займенників	4	8
6	Правопис і відмінювання числівників	6	8
7	Відмінювання множинних іменників, географічних назв і слів іншомовного походження	4	10
8	Розділові знаки в кінці речення й для передачі перерваного мовлення	2	4
9	Розділові знаки при повторюваних словах. Поєднання розділових знаків	2	4
10	Способи передачі чужої мови. Розділові знаки при прямій мові. Розділові знаки в діалозі	2	6
11	Розділові знаки в реченнях із непрямою мовою. Пунктуаційне оформлення цитат і заголовків	4	8
12	Розділові знаки у складних реченнях із різними видами зв'язку	4	10
13	Розділові знаки в періоді. Пунктуаційне оформлення текстів, які передають розмовне мовлення	4	8
14	Факультативні розділові знаки	4	8
15	Авторська пунктуація	4	6
	Разом	56	118

6.2.Завдання для індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

ІНДЗ з дисципліни передбачає завдання двох типів дослідницького характеру.

Перший тип – орфографічно-пунктуаційний аналіз тексту. Текст для аналізу студент підбирає самостійно (у межах 100 - 120 слів).

Другий тип – дібрати практичні завдання до тем курсу: «Велика літера», «Правопис складних слів», «Розділові знаки в реченнях з відокремленими членами, вставними словами та звертаннями», «Розділові знаки при чужому мовленні».

ІУ. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування усіх завдань є обов'язковим, окрім випадків оформлення індивідуального відвідування або пропуску занять із поважних причин (лікарняний, важливі сімейні події тощо). В окремих випадках можлива дистанційна форма навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Оскільки плагіат є серйозним правопорушенням, важливо обов'язково виділяти ті частини робіт, які є запозиченими в інших авторів (робити коректні посилання).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Кінцеві терміни здачі робіт та прездачі регламентуються навчальним планом, графіком навчального

процесу факультету, розкладами навчальних занять та заліково-екзаменаційних сесій; складати та перескладати іспит із дисципліни в індивідуальному порядку студент може тільки оформивши заяву на індивідуальне складання заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проходить у формі заліку. У випадку, якщо за результатами семестрового оцінювання студент набрав 60 балів і більше, він може погодитись на набрану кількість балів, коли ж кількість балів менша 60 балів або студент бажає набрати більше балів, він здає залік.

Залік із дисципліни проводиться в усно-практичній формі: студент повинен підготувати усні відповідь на два запитання та виконати одне практичне завдання із тематики курсу.

Для успішної здачі заліку студент повинен бути обізнаним та вміти проводити аналіз наступних орфограм та пунктограм:

1. Правопис м'якого знака.
2. Вживання апострофа.
3. Зміни приголосних за словотворення та словозміни.
4. Подвоєння та подовження приголосних на письмі.
5. Спрощення груп приголосних.
6. Правопис префіксів і суфіксів.
7. Правопис слів іншомовного походження.
8. Правопис прізвищ і географічних назв слов'янського походження.
9. Правопис великої літери.
10. Написання часток *не, ні* з різними частинами мови.
11. Написання складних іменників.
12. Особливості правопису відмінкових закінчень іменників.
13. Особливості правопису закінчень іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини.
14. Особливості правопису відмінкових закінчень прикметників.
15. Написання складних прикметників.
16. Особливості відмінювання й написання числівників.
17. Зв'язок числівників з іменниками.
18. Особливості відмінювання й правопису займенників.
19. Правопис особових закінчень дієслів. Написання дієприкметників і дієприслівників.
20. Правопис сполучників.
21. Правопис прийменників.
22. Написання часток.
23. Правопис вигуків різних груп. Написання звуконаслідувальних слів.
24. Тире у простому реченні: між підметом і присудком, у неповному реченні.
25. Розділові знаки у реченнях з однорідними членами та узагальнювальними словами.

26. Розділові знаки в реченнях з відокремленими означеннями.
27. Розділові знаки в реченнях з відокремленими прикладками.
28. Розділові знаки в реченнях з відокремленими обставинами.
29. Розділові знаки в реченнях з відокремленими додатками, уточнювальними словами.
30. Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.
31. Розділові знаки в реченнях із звертанням.
32. Розділові знаки в складносурядному реченні.
33. Розділові знаки в складнопідрядному реченні та складних синтаксичних конструкціях.
34. Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях.
35. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою.
36. Способи передавання прямої мови непрямою.
37. Пунктуаційне оформлення діалогів і цитат.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1-59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Рекомендована література

Основна

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 251 с.
2. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ціцюра Л. Ф. *Читай і знай!*: Довід.-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 198 с.
3. Козачук Г. О. Українська мова. Практикум. : навч. посібник. 2-ге вид. переробл. і доповн. Київ : Вища школа, 2008. 414 с.
4. Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ярошевич І. А. *Читай і знай! - 2: Довідник-практикум з фонетики, орфоєпії, орфографії, лексикології, фразеології сучасної української мови.* Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 189 с.
5. Українська мова без помилок. Говоримо і пишемо правильно. Сучасний довідник з урахуванням останніх змін у правописі і мовленні /укл. О. М. Журенко. Харків : Книжковий клуб : «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. 512 с.

6. Український правопис / Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України; Ін-т української мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2007. 288 с.
7. Український правопис. Затверджений Українською національною комісією з питань правопису. Київ, 2019.
8. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: навч. посібник / за ред. В. В.Різуна. Київ : Либідь, 2004. 272 с.
9. Шевелева Л. А. Український правопис у таблицях. Харків, 1998. 83 с.
10. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : модульний курс : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 326 с.
11. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2007. 823 с.
12. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 5-те вид. Київ : Освіта, 2002. 254 с.

Додаткова

1. Головащук С. І. Орфографічний словник складних слів української мови. Київ : Наукова думка, 2008. 288 с.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / за ред. В. М. Русанівського. Київ : Наукова думка, 1989. 832 с.
3. Головащук С. І. Українське літературне слововживання : словник-довідник. Київ : Вища школа, 1995. 320 с.
4. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 204 с.
5. Лозова Н. Є., Фридрак В. Б. Дзвона чи дзвону? або -а(-я) чи -у(-ю) в родовому відмінку: словник-довідник. Київ : Наук. думка, 2007. 168 с.
6. Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ - початку ХХІ ст. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002. 116 с.
7. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія г. *Мовознавство*. 1990. № 6; 1991. № 3.
8. Орфоепічний словник української мови : у 2 т. / уклад. : М. М.Пещак та ін. Київ : Довіра, 2001. Т. 1. 955 с.
9. Орфографічний словник української мови / уклад. : С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ : Вид-во «Довіра», 1994. 864 с.
10. Паночко М. Словник-довідник слів з літерою г. Львів : Кальварія, 1998. 46 с.
11. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. Вид-ня друге, випр. і доповн. Київ : Головна ред. укр. рад. енцикл., 1985. 968 с.
12. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
13. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. Київ : Вища школа, 1981. 96 с.
14. Фаріон І. Правопис - корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів : Свічадо, 2009. 120 с.
15. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс: словник-довідник. Київ : Видавництво А.С.К., 2003. 416 с.

Інформаційні ресурси

1. Громик Ю. В. Український правопис : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 140 с. ЦКК

<http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/27769/3/%P0%93%P 1 %80%P0 %BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%20%D0%AE■%D0%92 ■%20%D0%A3 %D0%BA%D 1 %80%D0%B0%D 1 %97%D0%BD%D 1 %81 %P 1 %8C%D0%BA %D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D 0%BF%D0%B8%D 1 %81 .pdf>

2. Козачук Г. О. Українська мова : практикум : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Вища школа, 2008. 414 с. URL:

<https://librarv.udpu.edu.ua/librarv files/418678.pdf>

3. Німчук В. В., Пуряєва Н. В. Історія українського правопису XVI-XX століття : Хрестоматія. URL:

<file:///D:/TEMPS/%D0%92%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD %D0%BD%D 1 %8B%D0%B5%20%D 1 %84%D0%B0%D0%B9%D0%BB% D1 %8B%20%D0%98%D0%BD%D 1 %82%D0%B5%D 1 %80%D0%BD%D0 %B5%D 1 %82%D0%B0/IE/R2E439A1/966-00-0261 -0.pdf>

4. Український правопис. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednva/%202019. pdf>

Шевелева Л. А. Український правопис у таблицях: правила, винятки, приклади, коментарі / за ред. проф. А. О. Свашенко. Харків : Світ дитинства, 2000. 64 с.:

URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r49.pdf>

5. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови : посібник. Київ : Освіта, 2012, 270 с. URL:

<https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>

6. Ющук П. І. Українська мова : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2004. 640 с. URL :

<http://194.44.152.155/elib/local/sk661731.pdf>